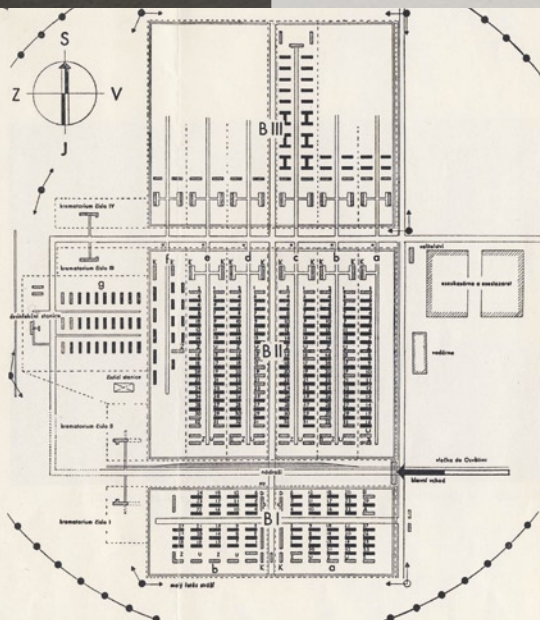

Pôdorys koncentračného tábora v Osvienčime

„Ako mnoho ďalších, i ja som v Osvienčime sníval o tom, že ľudstvo bude schopné vziať si ponaučenie z toho, čo sa v Osvienčime stalo a čo všetci doteraz považovali za nepredstaviiteľné a nemožné. Dokáže to?“

Hermann Langbein, rakúsky väzeň v koncentračných táboroch a bývalý generálny tajomník Medzinárodného osvienčimského výboru

„Holokaust prináleží k takému druhu skúsenosti, pri ktorej je jedinec nakoniec odsúdený k mlčaní. I tá najlepšia možná odpoveď sa zdá byť triviálna. Pre mňa nie je holokaust len súčasťou histórie, ale tiež súčasťou života množstva ľudí rovnako, ako môjho vlastného. A nakoniec i metaforou pre to minulé storočie.“

Aharon Appelfeld, izraelský spisovateľ a básnik

Slovenský štát sa zaviazal zaplatiť nacistickému Nemecku za každého vysťahovaného Žida „osídľovací poplatok“ vo výške 500 ríšskych mariek.

Asi 20 000 Židov pred deportáciami ochránili výnimky, ktoré im udeľovala prezidentská kancelária ako výnimky pre hospodársky dôležité osoby.

Po októbri 1942 neboli deportácie Židov zo Slovenského štátu obnovené. Po vypuknutí Slovenského národného povstania (29. august 1944) prebrali vykonávanie deportácií nemecké okupačné vojská, bez výnimiek.

DÔSLEDKY HOLOKAUSTU NA SLOVENSKU

Väčšina vyvezených Židov koncentračné tábory neprežila a zahynula v plynových komorách. Niekoľko stoviek Židov bolo zavraždených na území Slovenska.

Z 89 tisíc Židov zo Slovenska bolo 7,5 tisíc vyvezených na územie odstúpené Maďarsku, 69 tisíc na územie okupovaného Poľska v 57 vlakových transportoch.

2,2 tisíc židovských podnikov, 100 tisíc hektárov židovskej pôdy a tisíce domov a bytov bolo arizovaných. 10 tisíc židovských podnikov bolo zlikvidovaných.

Celkový počet židovských obetí holokaustu na Slovensku tvorí asi 70 tisíc osôb.

Množstvo Židov prežilo holokaust na území Slovenského štátu vďaka pomoci domácich obyvateľov, ktorí riskovali svoje životy a nepodľahli protižidovskej propagande. **Štát Izrael ocenil do januára 2014 titulom „Spravodlivý medzi národmi“ 539 osôb zo Slovenska.**

CHCEŠ VEDIEŤ VIAC?

Odporúčané webstránky:
www.upn.gov.sk; www.enrs.eu

HOLOKAUST

PRENASLEDOVANIE ŽIDOV NA SLOVENSKU
V ROKOCH 1938 – 1945

Holokaustom sa označuje systematické, štátom vykonávané prenasledovanie a hromadné vyvražďovanie etnických, náboženských, či politických skupín počas druhej svetovej vojny, vykonávané nacistickým Nemeckom a jeho spojencami. Vo vzťahu k vyvražďovaniu Židov sa používa tiež hebrejský termín šoa (v preklade zničenie, záhuba).

Protižidovské nápisy
a maľby

rok 1940

9. september 1941

jeseň 1944

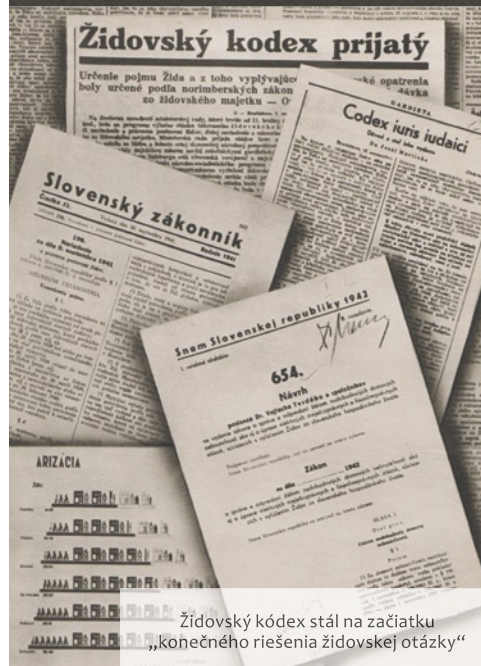
Deportácie Židov do
koncentračných táborov

október 1940

Adolf Hitler si v Berlíne
podáva ruku s Jozefom Tisom

Židovský kódex stál na začiatku
„konečného riešenia židovskej otázky“

marec – október 1942

DÔVODY VEDÚCE K HOLOKAUSTU NA SLOVENSKU

Politické zmeny po prijatí Mníchovskej dohody umožnili budovanie autoritatívneho a nedemokratického režimu podľa vzoru a pod vplyvom nacistického Nemecka, ktoré vyvíjalo politický a vojenský tlak na všetky štáty strednej Európy.

Po vyhlásení autonómie Slovenska 6. októbra 1938 sa k moci dostala Hlinkova slovenská ľudová strana (HSL'S). Jej vedúce postavenie na čele štátu viedlo k likvidácii opozície a ostatných politických strán.

Formovanie negatívnej verejnej mienky voči Židom sa stalo súčasťou oficiálnej štátnej propagandy a po vzniku Slovenského štátu (14. marec 1939) bolo jednou z hlavných úloh režimu riešenie tzv. židovskej otázky.

PRIEBEH HOLOKAUSTU NA SLOVENSKU

Už v novembri 1938 bolo na územie odstúpené Maďarsku po Viedenskej arbitráži, násilne vyvezených asi 7500 Židov. Židovskí obyvatelia videli možnosti záchrany v emigrácii zo Slovenska do zahraničia, alebo v prestúpení na kresťanskú vieru.

Po vzniku Slovenského štátu vydala vláda protižidovské nariadenia, ktorými:

- vymedzila pojem „Žid“;
- v niektorých povolaniach obmedzila počet Židov;
- začala proces tzv. arizácie – prevodu židovského majetku na nežidovských (árijských) vlastníkov, alebo jeho úplnej likvidácie;
- vytvorila priestor pre vznik židovských pracovných stredísk a pracovných táborov;
- Židia boli postupne zbavovaní základných ľudských práv a slobôd;
- v školách účelovo vytvárala zmiešané triedy pre židovské deti, neskôr im postupne úplne zakázala navštevovať akékoľvek školy;
- znemožnila Židom viesť motorové vozidlá, navštevovať verejné priestory, parky, divadlá, či kiná a vymedzila presný čas nákupov v obchodoch;
- zakázala bývať na miestach nesúcich mená predstaviteľov nacistického režimu, HSL'S a štátu (napr. na Hitlerovej alebo Hlinkovej ulici) a neustále ich šikanovala domovými prehliadkami.

Dňa 9. septembra 1941 bol vládou vydaný tzv. Židovský kódex – vládne nariadenie č. 198/1941 Sl. z. o právnom postavení Židov, ktoré v 270 paragrafoch ustanovilo osobitný právny režim podľa vzoru norimberských zákonov, no dobová propaganda sa hrdila tým, že sú ešte prísnejšie. Rozdiel oproti prvej fáze protižidovských nariadení bol v posudzovaní židovského pôvodu už nie na náboženskom, ale rasovom základe.

Novinkou bola povinnosť viditeľného označenia šatstva žltou šestícipou Dávidovou hviezdou a evidencia, čo signalizovalo prípravu na začatie deportácií.

TZV. KONEČNÉ RIEŠENIE ŽIDOVskej OTÁZKY

Takmer nemajetní Židia boli vylúčení z hospodárskeho života Slovenského štátu, čím vznikol sociálny problém. Vláda a štátne orgány dospeli k tzv. konečnému riešeniu. Tým boli od 25. marca do 20. októbra 1942 deportácie Židov z územia Slovenska do koncentračných táborov na území dnešného Poľska, kam boli vyvázaní v neľudských podmienkach v nákladných vagónoch zo sústreďovacích táborov v Poprade, Bratislave, Seredi, Novákoch a Žiline.